

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

PRŮBĚŽNÉ HODNOCENÍ PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA ČR NA OBDOBÍ 2007-2013

Přílohy

OBSAH

1	Očišťování výsledků / dopadů Programu.....	3
2	Sběr primárních dat – přehled	6
3	Popis klíčových výrazů v otázkách	8
4	Souvislost indikátoru R6 se zaměřením AEO	14
5	OSA II – AEO (otázka 2142)	16
6	Seznam použité literatury	30
7	Metodologický přístup k hodnocení indikátorů výsledku R.2 a R.7 - analýza indikátorů hospodaření podniků	38

1 Očišťování výsledků / dopadů Programu

Hodnotitel v rámci analýzy aplikoval metody kontrafaktuální analýzy dopadu, a to v souvislosti s:

- Očišťováním hodnoty indikátorů výsledku;
- Kvantifikací vedlejších efektů intervence.

1. Očišťování výsledků / dopadů programu

Kontrafaktuální metody očišťování výsledků jsou klíčové zejména pro kvantifikaci indikátoru dopadu „Ekonomický růst“. Ten bude zjišťován prostřednictvím očišťování indikátoru „HPH podpořených podniků“. Mimoto bude proces očišťování aplikován také na indikátor dopadu „Produktivita práce“. Ostatní indikátory výsledku a dopadu nebyly procesu očišťování podrobeny, a to buďto proto, že nebylo možné sestavit srovnávací skupinu (podpora je kupříkladu aplikovaná plošně bez výraznějších rozdílů napříč příjemci a regiony – typicky jde o nárokové dotace) nebo nebylo možné získat kvalitní data pro dostatečně věrohodnou kontrafaktuální analýzu (to se týká i výše uvedených indikátorů v případě některých opatření programu).

Očišťování indikátorů výsledku / dopadu je realizováno prostřednictvím standardních kontrafaktuálních technik. Pro relevantní opatření je sestavena srovnávací skupina subjektů s podobnými strukturálními charakteristikami, které nečerpaly podporu z PRV. U této srovnávací skupiny jsou rovněž vyčísleny hodnoty sledovaných indikátorů. Následně jsou data srovnána metodou „Diference-in-difference“ (DID), která sleduje rozdíl mezi hodnotami indikátorů u obou skupin subjektů na začátku programového období a v okamžiku evaluace a na základě rozdílu v průběhu obou trendů jsou stanoveny „očištěné“ hodnoty daného indikátoru. Metoda tak umožňuje sledovat nikoliv absolutní vývoj daného indikátoru, ale reálný příspěvek programu k jeho hodnotě. Postup sběru dat i samotného očišťování je blíže popsán v rámci analýzy horizontální otázky 501.

2. Kvantifikace vedlejších efektů intervence

Vedlejší efekty intervence nebyly měřeny primárně pro účely očišťování základních indikátorů výsledku a dopadu, poněvadž metody jejich sběru nejsou (a ani být nemohou) dostatečně robustní pro takový účel. Kvantifikace vedlejších efektů tak spíše poskytuje ucelenější pohled na působení programu a na výsledky/dopady, kterých dosahuje.

a) Metodika měření mrtvé váhy:

Efekt je nutné měřit na úrovni jednotlivých příjemců podpory. Z tohoto důvodu příjemci v rámci dotazníkových šetření poskytli informaci, zda a jak velkou část investice by realizovali v případě, že by neobdrželi podporu z PRV. Tato metoda byla pilotně doplněna metodou, která efekt mrtvé váhy zkoumá sice nepřímou, ovšem

prostřednictvím reálné kontrafaktuální analýzy: Na základě dat z monitorovacího systému byla identifikována srovnávací skupina subjektů, které nebyly úspěšné s žádostí o dotaci v daném opatření. Těchto se hodnotitel dotazoval, zda a do jaké míry investici i přes neúspěch realizovali. Srovnáním výsledků obou technik měření mrtvé váhy dochází hodnotitel k vysoce věrohodnému výsledku měření efektu mrtvé váhy.

Měření mrtvé váhy byl podroben základní indikátor výstupu, celkový objem investic, a to na úrovni jednotlivých projektů. Výstupy tohoto měření je možné vztáhnout na indikátory výsledku na úrovni každého opatření a takto odhadnout, jaké části výsledku by pravděpodobně bylo dosaženo i bez podpory. První metodika byla aplikována u všech relevantních opatření OSY 1 s výjimkou 111, 113, 125 – pozemkové úpravy (irelevantní) a 124 (nedostatek dat) a první skupiny podopatření OSY 3 (311, 312 a 313). Druhé měření bylo realizováno u relevantních investičních opatření OSY 1.

b) Metodika měření substituce a vytěsnění:

Oba efekty jsou měřeny na úrovni indikátoru výsledku R2/R7 (HPH). Hodnotitel zamýšlel realizovat pilotní měření obou efektů u opatření 121, kterému je přidělena maximální alokace. Analýzu bohužel nebylo prozatím možné realizovat z důvodu nedostatku dat (blíže viz analýza horizontální otázky 518).

Oba efekty popisují podobné procesy (zvýšení hodnoty indikátoru je kompenzováno jejím snížením jinde), ovšem substituce jej popisuje na mikro (regionu nebo dokonce příjemce), zatímco vytěsnění na makro (programová oblast) úrovni. Pro jejich měření jsou využity srovnávací skupiny nepodpořených subjektů v regionech, které byly maximálně a minimálně (ideálně nulově) vystaveny podpoře z programu. Substituce je měřena DID srovnáním srovnávacích obou srovnávacích skupin nepodpořených subjektů. Pro měření vytěsnění je navíc kvantifikován daný indikátor také u skupiny podpořených v regionu maximálně vystavenému podpoře. Odhad vytěsnění v programové oblasti je potom možné realizovat DID srovnáním měřeného indikátoru u vzorku příjemců proti oběma srovnávacím skupinám, míru vytěsnění naznačuje míra divergence obou trendů.

c) Metodika měření pákového efektu:

Vzhledem k mikro-úrovni působení pákového efektu není pro jeho vyčíslení možné využít agregovaná data, je nutné realizovat sběr dat přímo od příjemců podpory. Z tohoto důvodu byly dotazy na pákový efekt a jeho kvantifikaci vhodným způsobem zapojeny do dotazníkového šetření mezi příjemci podpory. Pákový efekt byl tímto způsobem pilotně šetřen u všech relevantních investičních opatření OSY 1.

d) Metodika měření multiplikačního efektu:

Literatura doporučuje využít pro měření multiplikačního efektu pokročilých ekonometrických metod. Metodické dokumenty DG AGRI v této souvislosti navrhuji sledovat „Index rozvoje venkova“, který byl vyvinut s finanční podporou EK týmem prof. Jerzyho Michalka. Intenzita multiplikačního efektu je odvozena na základě DID srovnání hodnot indexu v regionech maximálně a minimálně (ideálně nulově) vystavených

podpoře. Vzhledem k tomu, že Index rozvoje venkova prozatím nebyl v ČR vyčíslen, nebylo možné pro tuto zprávu dané měření multiplikačního efektu realizovat.

2 Sběr primárních dat – přehled

Opatření	Metoda	Populace	Vzorek	%	Termín šetření	Poznámka
111 (I.3.1)	CAWI		238		03.08.2010 - 04.09.2010	
112 (I.3.2)	CAWI+CATI	595	171	28,74%	08.07.2010 - 25.07.2010	
112 (I.3.2)	CAWI	1261	234	18,56%	03.09.2010 - 10.09.2010	
113 (I.3.3)	CATI	205	68	33,17%	27.07.2010 - 06.08.2011	
114 (I.3.4)	CATI+ Os. rozhov.	1623	43	2,65%	17.08.2010 - 5.09.2010	a osobní rozhovory s akreditovanými poradci
121 (I.1.1)	CAWI	871	369	42,37%	08. 07. 2010 - 26. 07. 2010	
121 (I.1.1)	CAWI	342	91	26,61%	06. 09. 2010 - 19. 09. 2010	
121 (I.1.1)	CAWI		304		08. 09. 2010 - 20. 09. 2010	
122 (I.1.2.1)	CAWI	569	129	22,67%	08. 07. 2010 - 27. 07. 2010	
122 (I.1.2.1)	CAWI	365	106	29,04%	18. 08. 2010 - 06. 09. 2010	
123 (I.1.2.2)	CAWI	27	20	74,07%	08.07.2010 - 28.07.2010	
123 (I.1.3.1)	CAWI	245	100	40,82%	18.08.2010 - 20.09.2010	
123 (I.1.3.1)	CAWI	50	21	42,00%	18.08.2010 - 20.09.2010	
124 (I.1.3.2)	Případové studie	11	5		07-08.2010	
125 (I.1.2.3)	CAWI	134	53	39,55%	08.07.2010 - 27.07.2010	
125 (I.1.2.3)	CAWI	188	55	29,26%	19.08.2010 - 07.09.2010	
125 (I.1.4)	Os.rozhovory		3		1.9.2010 - 30.9.2010	
211, 212 (II.1.1)	CATI	10969	223	2,03%	10.07.2010-15.07.2010	
213 (II.1.2)	CATI	213	51	23,94%	09.06.2010-10.06.2010	
214 (II.1.3) krajina	CAWI	9400	470	5,00%	07.07.2010 - 25.07.2010	
214 (II.1.3) půda	CAWI	9400	448	4,77%	29.09.2010-05.10.2010	
221 (II.2.1)	CAWI	234	120	51,28%	02.07.2010 - 25.07.2010	
224 (II.2.2)	CATI	11	11	100,00%	01.07.2010- 31.07.2010	a osobní rozhovory
226 (II.2.4)	CATI	55	20	36,36%	21.06.2010-24.06.2010	a osobní rozhovory
227 (II.2.4)	Případové studie	16	6		06 - 07. 2010	
311 (III.1.1.)	CAWI	103	66	64,08%	2.8-16. 8. 2010	Doplňkové telefonické šetření na vzorku projektů + expertní škálování
312 (III.1.2.)	CAWI	335	123	36,72%	2.8-16.8.2010	Doplňkové telefonické šetření na vzorku projektů + expertní škálování
313 (III.1.3.)	CAWI	136	51	37,50%	18.6. - 2.7.2010	Doplňkové telefonické šetření na vzorku projektů + expertní škálování
322 (III.2.1.1.)	CAWI	577	201	34,84%	26.7.-16.8.2010	Expertní škálování
321 (III.2.1.2.)	CAWI	145	21	14,48%	26.7.-16.8.2010	Doplňkové telefonické šetření na vzorku projektů + expertní škálování
323 (III.2.2.)	CAWI	182	31	17,03%	26.7.-16.8.2010	Expertní škálování
331 (III.3.1.)	CAWI	56	31	55,36%	26.7.-16.8.2010	Expertní škálování
411(IV.1.2)	Email dotazování	757	137	18,09 %	09.2010	a CAWI
411(IV.1.2)	Email dotazování	125	98	77,78%	2.8.2010 - 2.9.2010	
411(IV.1.2)	CATI	205	15	7,30%	09.2010	
411(IV.1.2)	CATI	13	7	53,85%	08.-09.2010	
431(IV.1.1)	CAWI	145	89	61,00%	13. 3 – 6. 4 2010	a e-mailové dotazování + osobní rozhovory

3 Popis klíčových výrazů v otázkách

V rámci evaluačních otázek byla provedena společná analýza a definice klíčových výrazů. Společné definice klíčových výrazů jsou uvedeny níže. Je nutné uvést, že jde o definice klíčových výrazů **v kontextu evaluačních otázek** Programu rozvoje venkova, nikoliv definice daných pojmů obecně.

Udržitelné hospodaření v zemědělství

Udržitelné hospodaření se vyznačuje těmito charakteristikami:

- umožňuje jak současné tak budoucí využívání přírodního zdroje při zachování jeho produkční funkce;
- zohledňuje ekonomický, ekologický a sociální pilíř.

Zahájení trvalé činnosti v zemědělství

Vznik nového podnikatelského subjektu (fyzické či právnické osoby) v zemědělství.

Strukturální úpravy hospodářství v zemědělství

Klíčový pojem popisuje strukturální změny v hospodaření zemědělce, jako je například diverzifikace produkce, zavedení nového produktu, nákup půdy, atd.

Lidský potenciál / kapitál

Lidským potenciálem (kapitálem) je chápán jako soubor znalostí, fyzických, intelektuálních a komunikačních schopností, praktických dovedností a motivací, získaných zejména v procesu vzdělání a v průběhu praxe a použitelných pro vytvoření nové hodnoty, uspokojení potřeby nebo pro zvýšení některé z forem kapitálu.

Zvýšení konkurenceschopnosti

Zvýšení konkurenceschopnosti je definováno z hlediska zvyšující se HPH (zvýšení HPH) a produktivity práce (zvyšující se poměr mezi HPH na pracovní sílu).

Strukturální změna hospodářství

Strukturální změna hospodářství je chápána jako alespoň jeden z následujících procesů:

- Změna v sektorovém zaměření hospodářství;
- Změna velikosti nově vzniklého hospodářství spojením s jiným podnikem;
- Změna vlastnické struktury (PO / FO, právní forma podniku, věková struktura nabyvatelů apod.).

Výrobní faktory

Za výrobní faktory je považováno:

- práce – lidská činnost, která přeměňuje zdroje ve statky;

- půda – vzácná a nereprodukovatelná, kvantitativně omezená součást přírody;
- kapitál – hodnoty hmotného a nehmotného charakteru, které přinášejí hodnoty další;
- materiál a energie – vstupy do výroby.

Nové technologie

Nové technologie lze nahlížet ve dvou úrovních:

- nový postup, přístup, metodu zpracování;
- nový stroj, přístroj, technické vybavení.

Nové technologie nahrazují nebo rozšiřují původní vybavení podniku a mají produkční a/nebo nákladový účinek. Nové technologie také umožňují vyhovět novým legislativním požadavkům Společenství.

Inovace

Inovaci lze nahlížet ve dvou úrovních:

- inovace celková, tj. změna či vývoj v porovnání s celkovým stavem na trhu v odvětví.
- inovace specifická pro daný podnik, tj. změna v konkrétním podpořeném podniku, která se projeví např. na efektivitě a/nebo objemu výroby, zavedení nového produktu.

V rámci hodnocení je pojem inovace omezen na zavedení nového produktu na úrovni podniku nebo zavedení inovace nové procesu a technologie výroby.

Zlepšení přístupu na trh

Přístup na trh zlepšují tyto determinanty:

1. změna v nabídce produktů, tedy investice do:
 - zvýšení přidané hodnoty stávajících produktů,
 - zvýšení kvality,
 - zavedení nových produktů apod;
2. zvýšení účinnosti výroby v důsledku zavedení technologií s nákladovým účinkem (v důsledku zefektivnění výroby);
3. investice do skladování, přípravy na expedici a do manipulace.

Podíl na trhu

Podíl na trhu je definován na základě tržeb podniku ve srovnání s ostatními podobnými podniky. Podíl na trhu se může zvýšit na základě např.:

- zlepšením přístupu na trh;
- zvýšením objemu výroby v důsledku zavedení technologií s produkčním účinkem;
- změnou konkurenčního prostředí;
- vlivem odlivu kapitálu;
- vstupem na zcela nové trhy;

- změnou zapojení do distribuční sítě.

Trvalá a udržitelná činnost v zemědělství

Trvalou a udržitelnou činnost v zemědělství charakterizuje:

- z hlediska ekonomického se jedná o udržení zemědělské činnosti;
- z hlediska sociálního se jedná o udržení počtu pracovních míst na straně jedné a o podporu mladých lidí v zemědělství na straně druhé;
- z hlediska ekologického se jedná o šetrné zacházení s přírodními zdroji.

Diverzifikace produkce

Rozšíření sortimentu nabízených produktů na úrovni podpořených podniků (např. v oblasti OZE) s cílem dosažení posílení ekonomického potenciálu. V rámci OSY 3 PRV je diverzifikace typicky zaměřena na podnikatelské aktivity ve venkovských oblastech v rámci činností zemědělských subjektů směrem k nezemědělským podnikatelským činnostem.

Trvale udržitelné obhospodařování lesů (lesní půdy)

Trvale udržitelné hospodaření v lesích je definováno jako správa a využívání lesů a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnost a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti i v budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce na místní, národní a globální úrovni a které tím nepoškozují ostatní ekosystémy.

Hospodaření podle současného lesního zákona má sice předpoklady naplňovat definici TUH, ale nemusí ji naplňovat. Poukazuje na to i v současnosti identifikovaný problém s vymíráním a ohrožením druhů žijících v lesích v ČR.

Jelikož opatření podporuje zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu, dochází tak k ochraně biodiverzity a je možné půdu podpořenou v rámci tohoto opatření označit za splňující definici trvale udržitelného obhospodařování (z environmentálního hlediska).

Lokality kde dochází k naplňování principů trvale lesy obhospodařované na základě schváleného LHP nebo převzaté LHO mají předpoklad být klasifikovány jako trvale udržitelně obhospodařovány (dodržování Lesního zákona je předpokladem pro takovou klasifikaci).

Zvýšení kvality produktů

Nové anebo modernizované technologie přinesou zvýšení kvality výrobků. Ta je charakterizována např. ziskem certifikátů kvality výroby, zlepšením technických parametrů výrobků, minimalizací odchylek od normy (z hlediska hmotnosti, kvality), atd.

Efektivita zpracování

Zvýšení efektivity zpracování je charakterizováno:

- snížením nákladů na energie, materiál, práci a služby za jinak nezměněných podmínek;
- změnou objemu a charakteru výroby.

Zlepšení uvádění na trh (marketing)

Zlepšení závisí na změně v jedné nebo více z pěti následujících kategoriích:

- cena;
- distribuce;
- produkt;
- lidé;
- komunikace.

U kategorie produkt musí být změna provázána se změnou v další kategorii. Pouhá změna produktu neindikuje, že se podařilo produkt umístit na trh.

Rozvoj fyzického potenciálu

LESY: k rozvoji fyzického potenciálu může přispět:

- zlepšení zpřístupnění lesů rekonstrukcí a výstavbou nových lesních cest
- vybudování zařízení upravujících vodní režim

PŮDA: k rozvoji fyzického potenciálu může přispět:

- zlepšení zpřístupnění pozemků rekonstrukcí a výstavbou nových cest
- vybudování protierozních a vodohospodářských opatření a tedy snížení rizika erozí a lokálních povodní
- budování opatření k ochraně životního prostředí
- rozvoj podnikání využitím půdy díky vyjasnění vlastnických vztahů (přímé hospodaření, pronájem, prodej)
- vazba vlastníků k půdě díky vyjasnění vlastnických vztahů – rozvoj udržitelného hospodaření s půdou
- cestovní ruch

Lesní ekosystém vysoké hodnoty

Zpracovatel z popisu opatření a jeho cílů usuzuje, že dosažení cíle „zvýšení environmentální hodnoty lesů“ je možné konstatovat u veškeré podpořené plochy (u které přetrvává závazek) a tudíž lze tedy říci, že lesní ekosystémy vysoké hodnoty je rovný podpořené ploše v rámci opatření.

Podpora pracovních příležitostí

Celostátní politika podpory vytváření pracovních míst. Ekonomická situace-míra poptávky. Investice spolurealizované ze zdrojů EAFRD hrají motivační roli při tvorbě pracovních míst, nejsou ovšem zásadní. Zásadní je úroveň a stabilita poptávky ve střednědobém horizontu.

Kvalita života

Kvalita života jako jeden z cílových pojmů pro oblast strukturální a kohezní politiky EU zahrnuje (na úrovni obcí a venkovských regionů) působení řady faktorů. Jsou to např. vzhled obce, životní prostředí, bezpečnostní situace v obci, technická infrastruktura, práce zastupitelstva, sociální služby pro občany, dopravní spojení, kulturní, sportovní a společenský život příležitosti k zaměstnání aj. Má tedy sociokulturní, ekonomickou a environmentální dimenzi. Avšak životní úroveň a životní podmínky jsou pouze faktory utvářející kvalitu života, nikoliv jejím obsahem.

Na individuální rovině souvisí kvalita života s tělesným, psychickým a sociálním komfortem. Někdy se člení na šest komponent – 1. rodinu, 2. společenský život v obci, 3. vlastní zdraví, 4. volný čas a osobní rozvoj, 5. práci a profesní rozvoj, 6. podmínky v bydlišti okolí. Může se měřit jako stupeň spokojenosti lidí

- s rodinným životem
- se životem v obci (sousedské vztahy, atmosféra v obci)
- s vlastním zdravím
- s využitím volného času
- s možnostmi osobního rozvoje (kultura, vzdělávání, sportování, ...)
- se zaměstnáním a prací
- se stavem a vybavením bytu a domu
- s občanskou vybaveností v obci (prodejny, doprava, ...)
- s okolím bydliště (vzhled a nepoškozenou krajinu, ...)

Atraktivita venkovského regionu

Zvýšení atraktivity má bezprostřední souvislost se zvýšením cestovního ruchu. Atraktivita je definovaná jako zajímavá součást přírody a přírodní podmínky, sportovní, kulturní nebo společenský objekt, kulturní, sportovní, společenská nebo jiná událost, které přitahují účastníky cestovního ruchu. Druhy atraktivity:

- přírodní a společenské;
- hmotné a nehmotné ;
- mezinárodního, národního a místního významu;
- atraktivity s potenciálem nižších řádů (využitelné bez dalších investic) a na atraktivity s potenciálem vyšších řádů (pro své využití vyžadují další investice do infrastruktury, propagace aj.;
- atrakce - druh lidmi vytvořené atraktivity, kdy motivací jejího vzniku je zisk vytvořený na základě příjmů od návštěvníků.

Atraktivita oblasti realizace projektu, kvalita lidského kapitálu ovlivňující úroveň poskytované služby, kvalita výstupu.

Migrace obyvatelstva

Počet obyvatel, kteří se přistěhovali a počet obyvatel, kteří se z dotčeného území odstěhovali.

Endogenní (vnitřní) potenciál MAS

Rozvojový potenciál je souhrn zdrojů, které se dají využít pro vytváření nových hmotných a nehmotných hodnot přispívajících ke zlepšování kvality života ve venkovských oblastech. Jsou to zejména (ale nikoliv výlučně):

- objekty občanské vybavenosti
- struktura, kapacity a kvalita služeb;
- počet a struktura obyvatel;
- úroveň vzdělání a kvalifikovanosti;
- příjem obyvatel;
- sociální klima v obci;
- příjmy a aktiva místních subjektů;
- zaměstnanecká kapacita podnikatelských subjektů;
- vzhled obce;
- stav krajiny;
- životní prostředí v užším smyslu;
- informační a komunikační technologie;
- přitažlivost obce/regionu pro bydlení a cestovní ruch;
- úroveň řízení obce/mikroregionu;
- činnost MAS a dalších aktivních subjektů veřejného prospěchu
- a další

Spolupráce MAS

Realizace společných projektů MAS podporujících využití příkladů nejlepší praxe, inovace a přenos znalostí a to na regionální, národní i mezinárodní úrovni.

Osvědčené postupy

Příklady dobré praxe (např.: procesy řízení, postupy organizování výměny zkušeností a know-how, příprava vzdělávacích programů pro vytvářející se místní akční skupiny a technická pomoc – schůzky, semináře, výstavy, administrativa pro spolupráci mezi územími a pro nadnárodní spolupráci).

Kapacity MAS

Pro účely evaluace se kapacitami rozumí personální, finanční, informační, materiální a technické, organizační, politické, příp. další vnitřní využitelné zdroje MAS.

Strategie místního rozvoje

Strategie místního rozvoje je komplexní programový dokument, který obsahuje cíle a opatření v různých tematických oblastech, zpravidla alespoň demografické otázky, občanskou vybavenost, podmínky pro rekreaci a cestovní ruch, podnikání, údržbu krajiny, přírodní a kulturní dědictví, základní dopravní a technickou infrastrukturu v obcích a aktivity v oblasti vzdělávání, místní kultury a sportu.

V podmínkách PRV nesmíme tuto strategii, která se někdy nazývá Integrovaná strategie území (ISÚ), zaměňovat s tzv. Strategickým plánem Leader (SPL), který připravovaly místní akční skupiny na základě ISÚ. SPL obsahuje pouze taková opatření, které lze přímo financovat z PRV, není tedy z hlediska potřeb regionu tématicky úplná.

4 Souvislost indikátoru R6 se zaměřením AEO

Tabulka: Souvislost indikátoru R6 se zaměřením opatření AEO

	Struktura 214 v PRV (tituly podpory implementující opatření 214 CMEF)														
	A1	A2	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	C1	C2	C3	
Zlepšení biologické rozmanitosti															
ochrana volně žijících druhů a jejich skupin	x	x	X	x	x	O	O	O	x	x	x			O	
zachování nebo navrácení vyšší diversity pěstovaných zemědělských plodin															
zachování ohrožených plemen zvířat a odrůd rostlin															
Zlepšení kvality vod															
snížení koncentrací živin, fosfátů a/nebo pesticidů	x	x										x	x	x	
omezení užívání průmyslových hnojiv			O	O	O	x	x	x	x	x	x	x		x	
snížení zatížení hospodářskými zvířaty									O	O	O	O			
zlepšení rovnováhy dusičnanů												x	x		
omezení znečištění podzemních vod	x	x										x	x		
Zmírňování změny klimatu			x	x	x		x	x	x	x	x	x			
Zlepšení kvality půdy															
omezení eroze (voda / vítr / obdělávání půdy)												x	O	X	
snížení podmačení															
omezení nebo prevence chemické kontaminace (nižší užívání rostlinných výživ / hnoje, ochranných látek, atd.)	x	x													

	Struktura 214 v PRV (tituly podpory implementující opatření 214 CMEF)													
	A1	A2	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	C1	C2	C3
stabilizace a posilování úrovně organických hmot v půdě prostřednictvím užívání vhodných zdrojů stabilní organické hmoty a, kde je to vhodné, snižování obdělávání půdy	x											x	x	X
Předcházení marginalizace a opouštění půdy														

Zdroj: Vlastní šetření

Značka „o“ označuje opatření a indikátory, které jsou v rámci pravidelných hlášení reportovány EK. Opatření s vedlejšími vlivy na vybrané indikátory výsledků, ačkoliv primární zaměření titulů nebylo v tomto směru při jejich tvorbě zohledňováno jsou označeny „x“.

5 OSA II – AEO (otázka 2142)

Rozlohy jednotlivých opatření a jednotlivých druhů (geografický překryv)

Druh	Rozloha opatření (ha)										
	A1	A2-O	A2-V	A2-Z	B1-L	B2-HN-S1	B2-HN-S2	B2-HN-S3	B2-HP-S1	B2-HP-S2	B2-HP-S3
<i>Colias myrmidone</i>	2106,42			264,61	261,05				2,62		
<i>Cricetus cricetus</i>	47,45		198,69	245,51	93,76				1,12		
<i>Euphydryas aurinia</i>	14275,59				2573,18			5,38	1090,58	2,59	173,82
<i>Gentianella praecox</i>	7036,46				4029,16				340,89		49,68
<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	1343,08				1258,61				164,42		
<i>Lycaena dispar</i>	43276,23	967,30	4706,31	540,29	7019,79	26,03			437,78		2,80
<i>Maculinea arion</i>	6388,95	4,55			2788,74	19,40			819,53	8,69	10,73
<i>Maculinea nausithous</i>	48213,57	941,87		262,65	18599,27	51,99	0,05		1717,58	6,27	1,29
<i>Maculinea teleius</i>	39955,14	239,78	3,53	557,93	6772,20	7,32			1226,49	0,16	
<i>Pulsatilla grandis</i>	4509,80	369,23	16002,53	617,56	2875,28				102,53		2,39
<i>Pulsatilla patens</i>	1613,71		42,71		297,92				237,72		
<i>Spermophilus citellus</i>	2464,91	207,36	2265,19	27,70	1864,66				29,87		

Druh	Rozloha opatření (ha)										
	B2-NN-PS1	B2-NN-PS2	B2-NN-PS3	B2-NN-S1	B2-NN-S2	B2-NN-S3	B3-HN-S1	B3-HN-S3	B3-HP-S1	B3-HP-S3	B3-NN-PS1
<i>Colias myrmidone</i>				5,32	9,54						970,96

<i>Cricetus cricetus</i>				67,56							
<i>Euphydryas aurinia</i>			12,03	196,82	212,24	362,53					
<i>Gentianella praecox</i>	28,33		32,54	351,59		68,13	2,57		9,12		
<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	24,37			287,52	34,01	11,26					
<i>Lycaena dispar</i>	347,38	10,10	8,05	6459,08	922,82	248,92		5,55	23,58	33,18	1307,57
<i>Maculinea arion</i>	15,68			246,19	34,28	1,09			347,82	104,59	71,84
<i>Maculinea nausithous</i>	944,63	13,16	43,55	8883,74	751,44	297,55	1,35	5,37	48,38	33,61	258,83
<i>Maculinea teleius</i>	184,54	43,92	37,94	3704,07	880,60	343,56	1,35	4,13	45,17	19,86	810,66
<i>Pulsatilla grandis</i>	193,82		34,96	398,25		42,72					125,43
<i>Pulsatilla patens</i>				30,13		0,14					
<i>Spermophilus citellus</i>			33,86	42,78	33,97	24,29					

Druh	Rozloha opatření (ha)										
	B3-NN-PS3	B3-NN-PS4	B3-NN-S1	B3-NN-S3	B3-NN-S4	B4-S3	B4-S4	B4-S5	B4-S6	B5	B6
<i>Colias myrmidone</i>	551,23		1217,65	177,70	37,42	41,85					4,81
<i>Cricetus cricetus</i>											
<i>Euphydryas aurinia</i>						750,64	6,84	608,58	274,63	211,47	55,77
<i>Gentianella praecox</i>			43,27	119,79		23,72			31,37	23,51	3,05
<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	4,83			19,88		58,82		4,03	4,03	27,89	23,77
<i>Lycaena dispar</i>	545,74		4064,54	2613,57	168,91	359,57	3,32	0,40	17,18	1661,33	300,70
<i>Maculinea arion</i>	27,65	9,92	410,34	258,76	4,39		33,27		2,77		135,98
<i>Maculinea nausithous</i>	72,96		1930,08	1558,84	71,61	232,74	9,73		308,23	894,60	574,27
<i>Maculinea teleius</i>	376,04		3102,57	2058,31	130,95	77,78	30,11	1,63	261,38	563,65	228,64
<i>Pulsatilla grandis</i>			184,15	151,99				0,79			

<i>Pulsatilla patens</i>			121,11	416,33							185,37
<i>Spermophilus citellus</i>							21,26		102,53		

Druh	Rozloha opatření (ha)												
	B7-P	B8	B9-P1	B9-P2	B9-P3	B9-P4	C1-A	C1-A-V	C1-B	C1-B-V	C3	bez opatření	mimo LPIS
<i>Colias myrmidone</i>	20,73	340,29					92,25	3,88			3,62	10361,99	33064,08
<i>Cricetus cricetus</i>	26,34	3,80					17,67				16,55	66219,44	42626,73
<i>Euphydryas aurinia</i>	6392,39	4502,45	14,09	8,78			26,98	2,18				28466,72	92161,26
<i>Gentianella praecox</i>	5854,73	1000,88					57,77					40278,30	77497,24
<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	648,60	474,46					16,76	24,75				16639,19	31045,50
<i>Lycaena dispar</i>	7735,53	12797,47	333,75				1686,27	472,12		5,12	1318,68	243315,03	490653,55
<i>Maculinea arion</i>	3301,27	3204,39						2,02				32571,53	195376,49
<i>Maculinea nausithous</i>	16103,92	16058,68	79,09			6,95	2879,49	834,52	25,35	9,66	2241,50	277399,12	642037,97
<i>Maculinea teleius</i>	7991,01	14664,28	56,57				2544,64	408,45	7,38		737,72	133882,52	390477,95
<i>Pulsatilla grandis</i>	651,50	347,41	135,57				394,24	35,43			525,33	241604,83	286324,95
<i>Pulsatilla patens</i>	161,76	820,97	22,45		18,28		102,72	70,90				12922,82	58427,89
<i>Spermophilus citellus</i>	746,42	9,07	85,93				64,13				378,20	62483,41	79289,14

Rozlohy jednotlivých opatření a jednotlivých stanovišť (geografický překryv)

Stanoviště	Rozloha opatření (ha)									
Kvalita	A1	A2-O	A2-V	A2-Z	B1-L	B2-HN-S1	B2-HN-S2	B2-HN-S3	B2-HP-S1	B2-HP-S2
A										
B	0,00									
C										
<i>celkem 1340</i>	0,00									
A	8,74				1,08				0,07	
B	20,10				9,16				0,30	
C	13,85				1,68				0,57	
<i>celkem 5130</i>	42,69				11,92				0,95	
A										
B										
C										
<i>celkem 6150</i>										
A					0,10					
B	0,89				1,20				0,05	
C										
<i>celkem 6190</i>	0,89				1,29				0,05	
A	507,28	1,52	0,46	0,08	64,02				21,98	
B	375,36	29,69	13,77	0,35	134,11	0,28			6,39	

C	243,60	0,70	4,80	0,88	72,44				5,18	
<i>celkem 6210</i>	1126,25	31,91	19,03	1,31	270,57	0,28			33,56	
A	300,90				2,67					
B	86,28			0,08	1,60				0,33	
C	4,41				0,11					
<i>celkem 6210*</i>	391,59			0,08	4,38				0,33	
A	220,80	0,06			139,70				1,98	
B	752,71				376,43				9,15	
C	252,42	0,53			99,25				22,02	
<i>celkem 6230</i>	1225,93	0,59			615,37				33,15	
A										
B	1,56	0,04	7,17		0,00					
C	0,11		2,00		2,80					
<i>celkem 6240</i>	1,67	0,04	9,17		2,81					
A	0,13		0,25							
B			0,78							
C			0,30							
<i>celkem 6250</i>	0,13		1,33							
A	175,42			0,02	230,19	0,04			25,69	
B	358,09			2,05	1002,16	0,33			21,11	
C	207,66	0,04		0,01	341,56	2,09			10,27	1,56
<i>celkem 6410</i>	741,18	0,04		2,09	1573,90	2,47			57,06	1,56

A	134,81			0,01	64,06	0,01			4,38	
B	491,58			0,13	379,41	2,85		0,15	21,48	0,05
C	280,12			0,31	222,09	0,38		0,00	15,44	1,06
<i>celkem 6430</i>	906,52			0,44	665,55	3,24		0,15	41,30	1,12
A					10,48					
B	0,02			0,00	39,43					
C	5,84			1,27	128,25					
<i>celkem 6440</i>	5,86			1,27	178,16					
A	6682,72	3,16	2,47	2,09	5863,79	3,05		1,98	526,71	0,07
B	24511,03	11,09	4,49	3,17	26443,97	103,97	24,38	5,79	1561,42	16,12
C	13752,90	20,19	0,32	7,45	13140,03	54,71	0,02	0,06	975,89	4,33
<i>celkem 6510</i>	44946,65	34,45	7,28	12,71	45447,79	161,73	24,40	7,84	3064,02	20,52
A	1126,84				269,10	5,80			23,61	
B	3810,10				792,85	8,81		68,72	76,19	
C	1954,07				263,66	4,96		7,59	63,98	
<i>celkem 6520</i>	6891,00				1325,61	19,57		76,30	163,78	

Stanoviště	Rozloha opatření (ha)									
Kvalita	B2-HP-S3	B2-NN-PS1	B2-NN-PS2	B2-NN-PS3	B2-NN-S1	B2-NN-S2	B2-NN-S3	B3-HN-S1	B3-HN-S3	B3-HP-S1
A										
B		4,46								
C		1,11								

celkem 1340		5,57								
A					0,15					0,00
B	0,03	0,00			0,33		6,56			0,01
C					0,34					
celkem 5130	0,03	0,00			0,82		6,56			0,01
A										
B										
C										
celkem 6150										
A										
B				0,02		0,01				
C										
celkem 6190				0,02		0,01				
A	3,45	1,03		0,28	37,49	3,05	0,01			1,39
B	0,13	0,88	0,09	0,18	22,28	9,56	2,30		0,15	2,34
C	0,49	0,15		0,30	12,05	3,91	0,70			0,07
celkem 6210	4,07	2,06	0,09	0,77	71,82	16,52	3,01		0,15	3,80
A					0,00	1,61	0,04			
B					0,86					
C					0,00	0,07				
celkem 6210*					0,86	1,68	0,04			
A		0,91		1,27	38,93		3,35		0,02	15,59
B		0,12		1,18	58,69		15,27	8,28	0,19	31,93
C	0,14	0,53			24,92		3,82	5,81	0,03	2,13
celkem 6230	0,14	1,56		2,45	122,54		22,45	14,08	0,23	49,65
A										
B										
C										
celkem 6240										
A										
B										
C										
celkem 6250										

A	4,06	4,88	1,94	0,86	25,10	1,74	13,18			
B		1,80		13,90	59,69	24,08	26,63			0,36
C		0,40		15,28	64,15	3,54	4,77			
<i>celkem 6410</i>	4,06	7,08	1,94	30,05	148,94	29,36	44,58			0,36
A	0,04	0,87	0,03	3,13	19,24	0,30	6,16			0,16
B	3,13	9,06		4,82	52,66	6,07	16,13	0,98	0,04	4,73
C	0,47	1,29		0,50	29,54	4,58	10,90			0,28
<i>celkem 6430</i>	3,63	11,23	0,03	8,45	101,43	10,95	33,20	0,98	0,04	5,18
A					95,48					
B					6,26					
C					15,73					
<i>celkem 6440</i>					117,47					
A	28,52	155,07	19,45	29,19	997,11	34,92	315,02	0,31	0,80	89,80
B	147,29	405,23	18,31	179,01	3120,82	148,02	840,82	27,18	7,90	260,04
C	154,48	233,00	2,66	88,80	1669,60	67,91	663,40	69,01	4,43	108,29
<i>celkem 6510</i>	330,29	793,30	40,43	297,00	5787,52	250,85	1819,24	96,51	13,13	458,13
A	3,47	1,24			26,44		95,28	18,18	13,59	23,57
B	24,90	9,51		26,41	141,38		47,39	1,96	4,28	76,18
C	4,43	0,04		0,03	137,94	1,02	77,23	19,05		17,31
<i>celkem 6520</i>	32,80	10,79		26,44	305,76	1,02	219,90	39,19	17,87	117,06

Stanoviště	Rozloha opatření (ha)									
Kvalita	B3-HP-S3	B3-HP-S4	B3-NN-PS1	B3-NN-PS3	B3-NN-PS4	B3-NN-S1	B3-NN-S3	B3-NN-S4	B4-S3	B4-S4
A										
B										
C										
<i>celkem 1340</i>										
A						0,10	0,00			
B	0,12			0,19		0,79	1,46			
C						0,13				

celkem 5130	0,12			0,19		1,02	1,46			
A										
B										
C										
celkem 6150										
A										
B										
C										
celkem 6190										
A			172,85	211,58		156,93	75,37	12,72	0,29	
B			53,75	14,75		116,65	39,97	3,69	0,19	
C			35,00	2,73		40,95	96,82	1,49	0,05	
celkem 6210			261,59	229,07		314,54	212,16	17,90	0,54	
A			39,20	0,05		32,96	34,39	8,44	28,71	
B							16,37	1,18	3,14	
C						0,00				
celkem 6210*			39,20	0,05		32,96	50,76	9,63	31,85	
A	10,45	0,57	1,97			10,84	16,23	1,93	7,13	0,40
B	4,20		2,30	1,35		27,99	84,49	19,97	32,60	8,04
C	3,37			4,74	0,67	19,77	58,34	22,04	4,68	3,54
celkem 6230	18,02	0,57	4,27	6,09	0,67	58,60	159,06	43,95	44,41	11,98
A										
B										
C										
celkem 6240										
A										
B										
C										
celkem 6250										
A						0,11	0,54		14,01	3,21
B	4,83			0,84		14,73	0,88		106,05	0,86
C				0,41		0,01	0,05		50,05	0,00
celkem 6410	4,83			1,26		14,85	1,46		170,10	4,07

A	0,47		0,12			0,87	2,88	0,44	4,84	3,20
B	0,61	0,23	0,01			9,30	4,92	1,25	19,02	5,22
C	0,04		0,12			2,44	4,16	0,10	13,81	0,22
<i>celkem 6430</i>	1,12	0,23	0,25			12,61	11,96	1,79	37,67	8,63
A										
B										
C										
<i>celkem 6440</i>										
A	5,62		1,88	11,74	10,50	306,63	298,61	10,38	21,10	5,60
B	30,74		123,19	85,28	1,82	785,99	587,15	25,43	265,94	25,27
C	19,76		53,11	89,82	0,00	389,30	425,95	5,90	153,76	55,16
<i>celkem 6510</i>	56,13		178,18	186,84	12,32	1481,93	1311,70	41,72	440,80	86,03
A	1,03					65,73	64,38	3,06	43,62	4,44
B	0,11	3,19	77,18	10,35	19,90	174,10	238,91	28,31	97,81	78,75
C		3,31	17,61	43,08	3,29	58,33	55,80	6,41	15,39	7,33
<i>celkem 6520</i>	1,14	6,50	94,78	53,43	23,19	298,16	359,09	37,78	156,82	90,52

Stanoviště	Rozloha opatření (ha)									
Kvalita	B4-S5	B4-S6	B5	B6	B7-P	B8	B9-P1	B9-P2	B9-P3	B9-P4
A										
B										
C										
<i>celkem 1340</i>										
A					5,56	4,51				
B		0,00		0,01	9,15	18,95	0,05			
C				0,05	14,11	1,87				
<i>celkem 5130</i>		0,00		0,05	28,82	25,33	0,05			
A										
B										
C										
<i>celkem 6150</i>										

A										
B					1,94	0,53				
C										
<i>celkem 6190</i>					1,94	0,53				
A		0,20	0,10	1,97	103,74	113,21	28,17	0,03	1,77	
B		2,37	0,22	2,16	118,96	111,07	46,57	0,70	3,44	0,03
C		0,00		2,88	72,32	106,62	43,41		0,16	
<i>celkem 6210</i>		2,58	0,32	7,01	295,02	330,91	118,15	0,73	5,37	0,03
A				1,41	0,10	10,05	5,87			
B				2,92	2,69	6,57	0,68			
C					5,95	0,00			0,06	
<i>celkem 6210*</i>				4,32	8,74	16,62	6,55		0,06	
A		10,49	0,00	21,32	90,94	139,10	41,54			
B	0,01	19,90	2,51	27,73	339,23	275,92	21,62			
C		7,72	1,62	25,05	108,29	168,96	2,26			
<i>celkem 6230</i>	0,01	38,11	4,13	74,11	538,46	583,97	65,41			
A										
B										
C										
<i>celkem 6240</i>										
A										
B					0,02		0,03			
C										
<i>celkem 6250</i>					0,02		0,03			
A	4,66	13,48	4,28	0,59	69,01	19,33				
B	3,18	8,30	20,25	9,65	308,22	124,88				
C	0,62	2,05	5,56	4,33	157,25	44,81	0,02			
<i>celkem 6410</i>	8,45	23,84	30,09	14,57	534,48	189,02	0,02			
A	0,27	8,22	0,35	4,55	79,70	47,85	2,18			
B	2,59	22,62	1,22	48,06	299,75	212,41	1,36		0,00	
C		10,26	1,81	13,83	181,02	140,43				
<i>celkem 6430</i>	2,86	41,10	3,39	66,43	560,46	400,69	3,54		0,00	
A			141,93							

B			11,21							
C			200,02							
<i>celkem 6440</i>			353,17							
A		135,70	130,31	163,72	3679,63	3068,67	3,86	0,62	2,95	4,34
B	1,69	267,06	33,37	1068,57	15809,42	9956,33	20,11	1,95	5,03	1,32
C	30,92	142,80	132,47	603,35	8579,50	6138,84	19,01	1,43	12,69	1,79
<i>celkem 6510</i>	32,61	545,56	296,15	1835,63	28068,55	19163,84	42,97	4,00	20,67	7,45
A		14,54		92,61	374,08	336,96	273,91	0,00		
B	0,16	46,47	5,62	520,50	1184,42	2101,90	378,38			
C	1,38	25,59		218,87	636,06	710,27	170,16			
<i>celkem 6520</i>	1,54	86,60	5,62	831,99	2194,56	3149,12	822,45	0,00		

Stanoviště	Rozloha opatření (ha)						
Kvalita	C1-A	C1-A-V	C1-B	C1-B-V	C3	bez opatření	mimo lpis
A							19,71
B						15,07	65,52
C						14,28	144,14
<i>celkem 1340</i>						29,35	229,36
A						50,45	361,32
B	0,04					87,43	506,74
C	0,02	0,06				31,97	202,29
<i>celkem 5130</i>	0,07	0,06				169,85	1070,35
A							2382,45
B							62,24
C							2,58
<i>celkem 6150</i>							2447,28

A						2,93	278,66
B			0,22			12,23	256,23
C							57,58
<i>celkem 6190</i>			0,22			15,16	592,47
A	2,42	0,31			0,03	1935,73	6766,58
B	6,50	0,40	0,04		2,57	2247,65	13464,35
C	58,01	0,16			2,04	1123,86	6707,42
<i>celkem 6210</i>	66,93	0,87	0,04		4,64	5307,24	26938,35
A						1230,66	731,84
B	0,15				0,03	244,14	442,33
C		0,00				26,76	125,06
<i>celkem 6210*</i>	0,15	0,00			0,03	1501,56	1299,23
A	0,20	0,08				1043,00	2054,92
B	0,58	0,28				2485,99	6966,56
C	0,24	0,29				1006,20	4128,19
<i>celkem 6230</i>	1,02	0,65				4535,19	13149,67
A						5,15	235,40
B						61,83	419,35
C	0,00					13,23	121,84
<i>celkem 6240</i>	0,00					80,21	776,58
A						1,06	104,67
B						3,24	79,14
C						0,02	8,08
<i>celkem 6250</i>						4,32	191,89
A	0,25	0,16			0,36	764,79	1985,47
B	0,30	1,77			2,18	3977,35	7019,85
C	0,83	13,32		0,09	0,26	1708,99	3932,50
<i>celkem 6410</i>	1,38	15,26		0,09	2,80	6451,13	12937,82
A	0,33	0,04				593,00	5688,36
B	2,58	1,56	0,12		0,08	2148,67	15302,07
C	1,28	8,89			3,25	1443,35	8482,78
<i>celkem 6430</i>	4,19	10,49	0,12		3,33	4185,01	29473,20
A					0,01	664,84	319,21

B						947,53	567,15
C	1,66				0,01	299,72	377,68
<i>celkem 6440</i>	1,66				0,02	1912,09	1264,04
A	8,33	0,44	3,18		4,01	31243,62	28049,16
B	129,80	24,61	10,79	0,00	21,27	116775,32	105144,94
C	74,88	21,80	5,57	0,01	25,03	61152,78	64962,10
<i>celkem 6510</i>	213,01	46,86	19,53	0,01	50,30	209171,72	198156,20
A						2016,14	2571,22
B						8567,50	9357,06
C						4311,98	5974,59
<i>celkem 6520</i>						14895,62	17902,87

Výsledky kanonické korespondenční analýzy

V případě stanovišť vysvětlovala přítomnost či absence jednotlivých hrozeb a tlaků 34 % rozdílů v zastoupení jednotlivých opatření mezi stanovišti, přičemž lze popsat dva hlavní gradienty (viz. obrázek níže). Na jedné straně se stanoviště 6210, 6210*, 6240, 6250 pojí s opatřením B9-P (přepásané suché stepní travníky a vřesoviště), které je chrání před následky upuštění od pastvy, na druhém konci tohoto gradientu se stanoviště 6430 a 6510 pojí s různými typy managementu mezofilních vlhkých luk, který zabraňuje vlivu hnojení a změnám držby zemědělské půdy;

Dále stanoviště 1340, 6190, 6410, 6440 a 5130 se pojí s opatřeními B5 (ptačí lokality - hnízdiště bahňáků), C1-A-V a C1-B-V (zatravňování orné půdy podél vodního tvaru), které by je měly chránit před melioracemi, vysušováním a odstraňováním mezí, křovin a drobných lesíků, na opačné straně tohoto gradientu vidíme stanoviště 6230 v souvislosti s opatřeními na horských a suchomilných lukách, které by měly bránit před znečištěním, sečením a pastvou. V případě druhého gradientu se zřejmě projevil malý počet statistických jednotek a jistá obecnost rozlišovaných hrozeb a tlaků, takže vypovídací hodnota je omezená. Hlavní gradienty v rozmístění stanovišť, agroenvironmentální opatření a hrozeb a tlaků zjištěné kanonickou korespondenční analýzou matice rozloh jejich překryvu ilustruje následující obrázek.

6 Seznam použité literatury

a) Programové dokumenty, předpisy, oficiální metodiky:

- **Approaches for assessing the impacts of the Rural Development Programmes in the context of multiple intervening factors**, březen 2010
- **Capturing impacts of Leader and of measures to improve Quality of Life in rural areas**, Draft Working Paper 4, červen 2010
- **Common Monitoring and Evaluation Framework (CMEF)**, Directorate General for Agriculture and Rural Development, Rural Development 2007 – 2013, September 2006
- **Explanatory Notes to the Common Evaluation Questions & Recommendations on MTE Reporting**. European Evaluation Network for Rural Development, 2010
- **Guidelines for the Evaluation of LEADER+ Programmes**, European Commission, Agriculture Directorate-General, January 2002, Dokument VI/43503/02-REV.1
- **Guidelines on the Mid-Term Evaluation of the Rural Development Programmes**, European Evaluation Network for Rural Development, červenec 2009,
- **Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies**, M-09-218, Washington, The White House 2009
- **Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky za období 2007 – 2013**, Ministerstvo zemědělství ČR, Praha červenec 2009
- **Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005**
- **Nařízení Komise (ES) č. 1974/2006**
- **Nařízení Komise (ES) č. 1975/2006**
- **Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013**, Opatření IV.1.1 Místní akční skupina, Ministerstvo zemědělství ČR, 2010
- **Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty v rámci opatření IV.1.2 Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013**, Ministerstvo zemědělství ČR, 2010
- **Program rozvoje venkova České republiky na období 2007- 2013**, Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, leden 2010
- **Rozhodnutí Rady ES** ze dne 20. února 2006 o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013), (2006/144/ES)
- **Samostatná příloha 9**, Přehled podmínek pro Fiche opatření [online]. 2010 [cit. 2010-10-10]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/>
- THE EUROPEAN EVALUATION NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT, **Approaches for assessing the impacts of RDP in the context of multiple intervening factors**, 2010, European Communities

- THE EUROPEAN EVALUATION NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT, *Capturing Impacts of Leader and Measures Related to Quality Of Life In Rural Areas*, Draft WP 2 (4.5.2010), 2010
- **The Rural Development Programme for England 2007-2013** [online]. 2010 [cit. 2010-10-10]. Dostupné z: <http://www.defra.gov.uk/rural/rdpe>
- **Working Paper on the Evaluation of National Rural Network Programmes**. European Evaluation Network for Rural Development, 2010
- **Východiska z krize. Politika vlády v krátkodobém a střednědobém horizontu** - schválený usnesením vlády ČR č. 119 ze dne 8. února 2010
- **Zákon č. 248/1995 Sb.**
- **Zákon č. 128/2000 Sb.**

b) Ostatní dokumenty, publikace a prameny:

- Barca F., *An Agenda for a Reformed Cohesion Policy*, A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations, Independent Report [online]. 2010 [cit. 2010-10-10] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/future/barca_en.htm
- Čepelka, O. *Iniciativa Evropské unie LEADER pro rozvoj venkova*, Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2001
- Čepelka, O. *Místní akční skupiny v ČR v roce Pět*, Liberec: Tima 2008
- I.R.D. DUHALLOW, *Progress report 2008/09*
- **LEADER – budoucnost venkova**, Ministerstvo zemědělství, srpen 2009
- Martínek J. a kol., *Metodika k hodnocení monitorovacích indikátorů místních akčních skupin v Programu rozvoje venkova 2007 – 2013*, Centrum pro komunitní práci, říjen 2009
- Matoušková, K. a kol. *MAS krok za krokem*, Praktické rady z jednotlivých etap zakládání a činnosti místních akčních skupin, Praha: ÚZPI 2006
- **Odborná analýza opatření 1.3. Lesní hospodářství Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“**, závěrečná hodnotící zpráva, září 2006, ČZÚ, Praha.
- Ostrom, E., *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. New York: Cambridge University Press, 1990
- *Progress report 2008/09*, I.R.D. Duhallow, 2009
- Svobodová, P., Čepelka, O. *PORVLK 2007+. Zpráva o realizaci projektu*, Liberec: Národní observatoř venkova, 2008
- Škrabal, I., Nunvářová, S. *Přehled výsledků dotazníkového šetření a analýzy současného zajištění managementu rozvoje v mikroregionech a MAS*. CpKP střední Morava, 2008
- **Targeting Territorial Specificities and Needs in Rural Development Programmes**. Final Step 2 Report, European Network for Rural Development - Thematic Working Group 1, 2010

- **The Leader Approach.** A Basic Guide, European Communities, Luxembourg 2006
- **The New Rural Paradigm: Policies and Governance.** OECD Rural Policy Reviews, Paris, OECD Publications 2006
- **Výběr osvědčených postupů programu LEADER+,** Evropská společenství, Luxembourg 2009

c) Použitá literatura OSA II

- BERKA, T. Fenologie rostlin jako náhrada plošných termínů seče zemědělských ploch. In. Zpravodaj Ekozemědělci v přírodě 12/2009. Olomouc: Bioinstitut, o.p.s. [online]. [citováno 2010-07-23]. Dostupné z URL: http://www.bioinstitut.cz/documents/bio0912_Zpravodaj.pdf.
- BRANT, V. et al. Meziplodiny. 1. vyd. České Budějovice: Kurent s.r.o., 2008. 86 s. ISBN 978-80-87111-10-9.
- DUMBROVSKÝ, M., MEZERA, J., STŘÍTECKÝ, L., 2004. Metodický návod pro vypracování návrhů pozemkových úprav. Českomoravská komora pro pozemkové úpravy se souhlasem Ministra zemědělství – Ústředního pozemkového úřadu.
- ELZAKKER, B. České zemědělství na křižovatce. New York (USA), Praha: Nadace pro občanskou společnost, 1994.
- JUNG, C. G. Výbor z díla: svazek II - Archetypy a nevědomí. 1. vyd. Brno: Český překlad, 1997. 437 s. ISBN 80-85880-16-4.
- KLIMEŠ, F. Lukařství a pastvinářství. Ekologie travních porostů. Praha: Česká zemědělská univerzita, 1997. 140 s. ISBN 80-7040-215-6.
- LIPSKÝ, Z. Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů. Praha: Karolinum, 1999. 129 s. ISBN 80-7184-545-0.
- LÖW, J., MÍCHAL, I. Krajinný ráz. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003. 552 s. ISBN 80-86386-27-9.
- Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2010. 217 s.
- Projekt Monitoring vlivu biopásů na diverzitu a početnost ptáků v zemědělské krajině. ČSO, kraj Vysočina, 2007/2008. [citováno 2010-07-23]. Dostupné z URL: <http://www.cso.cz/>.
- Projekt výzkumu a vývoje podporovaný MŽP č. SP/2d3/155/08 Optimalizace ekologického zemědělství a vybraných agroenvironmentálních opatření s důrazem na ochranu přírody a krajiny (2008-2010; odpovědný řešitel prof. Dr. Ing. Bořivoj Šarapatka, CSc.).

- SKLENIČKA, P. Základy krajinného plánování. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Naděžda Skleničková, 2003. 321 s. ISBN 80-903206-1-9.
- ŠARAPATKA, B., HEJDUK, S., ČÍŽKOVÁ, S. Trvalé travní porosty v ekologickém zemědělství. PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, Šumperk, 2005. [online]. [citováno 2010-07-23]. Dostupné z URL: <http://www.pro-bio.cz/cms/clanek/15602/trvale-travni-porosty-v-ekologickem-zemedelstvi?PHPSESSID=zdfkysex>.
- KVÍTEK, T. et al. Uplatnění systému alternativního managementu ochrany půdy a vody v krajině. Metodika. VÚMOP Praha. 2005. 90 s. ISBN 80-239-5350-8
- NOVÁK, P., KVÍTEK, T., KAPLICKÁ, M. Metodika pro zpracování dokumentace ochranných pásem II. stupně – zón diferencované ochrany vodárenských nádrží Povodí Vltavy, státní podnik, VUMOP Praha, 2006.
- KVÍTEK, T. et al. *Zatravňování orné půdy s vysokým rizikem infiltrace – opatření pro cílené snižování koncentrací dusičnanů ve vodách*. Metodika. 1. vydání, Praha 6, VÚMOP, v.v.i., 2007, 112 s., ISBN 978-80-254-0972-5.
- KVÍTEK, T. et al. Identifikace potenciálních zdrojových lokalit plošného zemědělského znečištění - standardizovaný podklad pro projektování komplexních pozemkových úprav. Metodika. Praha 6, VUMOP, v.v.i., 2008, 34 s., ISBN 978-80-904027-3-7
- VÚMOP, v.v.i., GEOTEST Brno, a.s. *Syntetická mapa zranitelnosti podzemních vod*.
- Původci: KVÍTEK, T., NOVÁK, P., MICHLÍČEK, E., SLAVÍK, J., FILIPPI, R. Česká republika, UV 20352, UPV Praha 6, 15.12.2009.
- Fišák, J., Skřivan, P., Tesař, M., Fottová, D., Dobešová, I., Navrátil, T., 2006. Forest vegetation affecting the deposition of atmospheric elements to soils. Int. Conf. Biohydrology 2006 (Impact of biological factors on soil hydrology), Prague 20 – 22.9. 2006, *Biologia (Bratislava)* 61: 255-260.
- Hagemeyer, J., Lohrie, K., 1995. Distribution of Cd and Zn in annual xylem rings of young spruce trees [*Picea abies* (L.) Karst.] grown in contaminated soils. *Trees* 9: 195-199.
- Heinrichs, H., Mayer, R., 1980. The role of forest vegetation in the biogeochemical cycle of heavy metals. *Journal of Environmental Quality* 9: 111-118.
- Kabata-Pendias, A., Pendias, H., 2000. Trace elements in soils and plants. CRC Press. 413.
- Kantor, P., Šach, F., 2002. Možnosti lesů při tlumení povodní. *Lesnická práce* 81: 493-495.

- Krešl, J., 1999. Vliv lesa na utváření odtoku při přívalových a dlouhotrvajících deštích. *Lesnická práce* 78: 501-503.
- Langhammer, J., 2009. Kvalita povrchových vod a jejich ochrana. Univerzita Karlova Praha. 225 s.
- Rea, A.V., Lindberg, S.E., Keeler, G.J. 2001. Dry deposition and foliar leaching of mercury and selected trace elements in deciduous forest throughfall. *Atmospheric Environment* 35: 3453-3462.
- Skřivan, P., Navrátil, T., Vach, M., Špičková, J., Fottová, D., 2004. Vliv metabolitů lesní vegetace na chemismus throughfallu. *Atmosférická depozice 2004*. 29.6.-30.6. 2004 Tejmlov u Stach. Proceedings (eds: Šír, M., Tesař, M.): 69-74.
- Válek, Z., 1977. Lesní dřeviny jako vodohospodářský a protierozní činitel. SZN Praha. 203 s.
- Feike A. Dijkstra, Ross D. Fitzhugh, Aluminum solubility and mobility in relation to organic carbon in surface soils affected by six tree species of the northeastern United States : *Geoderma* 114 (2003) 33– 47.
- Lawrence G.B., David M.B., Shortle, W.C, A new mechanism for calcium loss in forest-floor soils : 1995..*Nature* 378, 162– 164.
- Martin H.Chantigny, Dissolved and water-extractable organic matter in soils: a review on the influence of land use and management practices : *Geoderma* 113 (2003) 357– 38
- Saviozzi, A., Levi-Minzi, R., Riffaldi, R., 1994. The effect of forty years of continuous corn on soil organic matter characteristics.: *Plant Soil* 160, 139– 145.
- Delprat, L., Chassin, P., Line`res, M., Jambert, C., 1997. Characterization of dissolved organic carbon in cleared forest soils converted to maize cultivation.: *Eur. J. Agron.* 7, 201– 210.
- C. R. Chen, L. M. Condron; M. R. Davis and R. R. Sherlock, Effects of afforestation on phosphorus dynamics and biological properties in a New Zealand grassland soil : *Plant and Soil* 220: 151–163, 2000.
- Boris Jansen, Klaas G.J. Nierop, Jacobus M. Verstraten, Mobility of Fe(II), Fe(III) and Al in acidic forest soils mediated by dissolved organic matter: influence of solution pH and metal/organic carbon ratios : *Geoderma* 113 (2003) 323– 340
- E. F. Caires, P. R. S. Pereira Filho, R. Zardo Filho & I. C. Feldhaus, Soil acidity and aluminium toxicity as affected by surface liming and cover oat residues under a no-till system, *Soil Use and Management*, September 2008, 24, 302–309

- Fritz Gerhardt and David R. Foster, Physiographical and historical effects on forest vegetation in central New England, USA, *Journal of Biogeography*, 29, 1421–1437
- Marcel Pre'vost, Predicting Soil Properties from Organic Matter Content following Mechanical Site Preparation of Forest Soils, *Soil Sci. Soc. Am. J.* 68:943–949 (2004)
- Paul G. Scowcroft, Janis E. Haraguchi, and Nguyen V. Hue, Reforestation and Topography Affect Montane Soil Properties, Nitrogen Pools, and Nitrogen Transformations in Hawaii, *Soil Sci. Soc. Am. J.* 68:959–968 (2004).
- Mc Dowell and Wood, Podzolization : Soil processes control dissolved organic carbon concentration in stream water, *Soil Sci.*:137: (23 – 32), 1984
- Reiners, W.A., A.F. Bouwman, W.F.J. Parsons, and M. Keller. 1994.
- Tropical rain forest conversion to pasture: Changes in vegetation and soil properties. *Ecol. Appl.* 4:363–377.
- Szujewski, A.: Ekologiczne aspekty odtwarzania lasu na glebach porolnych. *Prace IBL, ser. B, č. 27*, 1996. s. 47-55.
- Janeček, M.: The Potential Risk of Water and Wind Erosion on the Soils of the Czech Republic, *In: Scientia Agriculturae Bohemica*, 26, 1995 (2), s. 105 – 118.
- Novotný, Ivan, et al. SOWAC GIS : Gis for Soil and Water Conservation [online]. 2008 [cit. 2008-11-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.sowac-gis.cz>>.
- Novotný, Ivan; Papaj, Vladimír; Banýrová, Jana; Pírková, Ivana. Potenciální ohroženost zemědělské půdy vodní erozí - vyjádřená dlouhodobým průměrným smyvem půdy. Březen 2010. Mapa dostupná z WWW: <http://ms.sowac-gis.cz/mapserv/dhtml_eroze/>.
- Novotný, Ivan; Papaj, Vladimír; Banýrová, Jana; Pírková, Ivana. Faktor délky a sklonu svahu (LS). Březen 2010. Mapa dostupná z WWW: <http://ms.sowac-gis.cz/mapserv/dhtml_eroze/>.
- Novotný, Ivan; Banýrová, Jana; Papaj, Vladimír; Pírková, Ivana. Mapa maximální přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace (C) na produkčních blocích ČR : jako nástroj pro dodržování zásad správné zemědělské praxe. *Vodní hospodářství*. 2010, 60, 2, s. 25-27. ISSN 1211-0760.
- Toman, F., Kadlec, M.: Závislost faktoru protierozní účinnosti vegetačního pokryvu C na klimatickém regionu, *In: Bioklima - Prostředí - Hospodářství*, 2002, s. 544 – 550, ISBN 80-85813-99-8.

- Wischmeier, W. H., Smith, D. D.: Predicting Rainfall Erosion Losses – A Guide to Conservation Planning, Agr. Handbook, 537, US Dept. of Agriculture, Washington, 1978.
- AGROPROJEKT PRAHA, Protierozní ochrana zemědělských pozemků: Typizační směrnice. Praha: MZVŽ ČSR a Hydroprojekt Praha, 1985. 132 s.
- HEJDUK S., KASPRZAK. Travní porosty a riziko povodní v předjarním období, Mezinárodní vědecká konference „Produkčné, ekologické a krajinotvorné funkcie trávnych ekosystémov a krmných plodín“, 1994. SPU Nitra, In: Kvítek T. Zatrávňování orné půdy s vysokým rizikem infiltrace – opatření pro cílené snižování koncentrací dusičnanů ve vodách, Metodika, Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i., 2007. Praha, s. 109.
- JANEČEK ET AL. Pozemkové úpravy se zaměřením na bonitaci a pedologii. Institut pro místní správu. Praha, 1999. s. 73.
- JANEČEK, M.: The Potential Risk of Water and Wind Erosion on the Soils of the Czech Republic, *In: Scientia Agriculturae Bohemica*, 26, 1995 (2), s. 105 – 118.
- MRKVIČKA, J., DUŠKOVÁ, R., SVOBODOVÁ, M., ŠANTRŮČEK, J. Stanovení způsobu zatrávňování a využití porostů z hlediska jejich ochranné a hydrologické funkce, 2007, In: Kvítek, T. Zatrávňování orné půdy s vysokým rizikem infiltrace – opatření pro cílené snižování koncentrací dusičnanů ve vodách, Metodika, Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i., Praha, 2007. s. 109.
- BRADY, N. C., WEIL, R. R. The nature and properties of Soils. Simon & Schuster, New Persey, 1999. s. 880.
- KUBÁT, J., CERHANOVÁ. D. MIKANOVA, O., ŠIMON, T. Metodika hodnocení množství a kvality půdní organické hmoty v orných půdách, VÚRV Praha, 2008, 34 s.
- MIKULA, P. Organická hmota v půdě. Organic matter in soil. Studijní zpráva ÚZPI, s. 6. 1998.
- KEMPER, W.D., ROSENAU, R.C. 1986. Aggregate stability and size distribution. P. 425-442. *In: A. Klute (ed.) Methods of soil analysis. Part 1. 2nd ed. ASA and SSSA, Madison, WI.*
- NATIONAL GREENHOUSE GAS INVENTORY REPORT OF THE CZECH REPUBLIC, NIR (REPORTED INVENTORIES 1990 - 2008)
- Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2009, MZe
- Ministerstvo zemědělství České republiky, 1997. Příručka pro majitele lesa.
- Matějček J., Prčina A., 2008. Lesnicko-dřevařský sektor a Evropská unie. 2. aktualizované a rozšířené vydání, VÚLHM, v.v.i., ISBN 978-80-86461-96-0.

- Trvale udržitelný rozvoj a konference o ochraně lesů (od Štrasburku po Lisabon), MZe Praha 1999.
- První výchovný zásah na zalesněných zemědělských půdách s možností využití biomasy. Český Krumlov 2010, SVOL ČR, regionální organizace SVOL Jihočeského kraje.
- Bioenergetika – nová šance pro zemědělství. Praha 2010, MZe ČR.
- Šišák L., 2008. Možnosti oceňování zdravotně hygienických funkcí lesa v ČR. Lesnická práce 87. Dostupné z URL: <http://lesprace.silvarium.cz/content/view/2194/178/>.
- Sborník referátů ze semináře, Vztahy a vazby ochrany lesa na ostatní odvětví lesního hospodářství. Praha 2006, Novotného lávka, VÚLHM, v.v.i., Jíloviště a Lesní ochranná služba, útvar ochrany lesa, ISBN 80-86461-63-7.
- Vacek S., Slávik M., 2005. Zalesňování zemědělských půd. ÚZPEI Praha 2005.
- Vacek S., Simon J., Podrázský V., Slávik M., Baláš M., Turčány M., Šrůtka P., Čížková D., Nakládal O., Malík V., Kobliha J., Remeš J., Kuneš I., Hatlapatková L., Kašíková V., Bílek L., a kol. Zakládání a stabilizace lesních porostů na bývalých zemědělských a degradovaných půdách. Lesnická práce 2009.

7 Metodologický přístup k hodnocení indikátorů výsledku R.2 a R.7 - analýza indikátorů hospodaření podniků

Zdroje dat

A) Mikrodata MZe

Pro účely střednědobého hodnocení na základě indikátorů výsledku R.2 „Nárůst HPH v podporovaných hospodářstvích/podnicích“ a R.7 „Zvýšení přidané hodnoty vytvořené nezemědělskou činností“ MZe zadalo u náhodně vybraného reprezentativního vzorku příjemců sběr základních indikátorů hospodaření podpořených podniků. U všech subjektů byla data sbírána za roky 2007, 2008 a 2009.

Evaluátorovi byl předán soubor ve dvou podobách. První podoba zahrnovala časovou řadu vypočtené HPH za vzorek podniků každého (pod)opatření. V tomto souboru však nebyl identifikován rok podání žádosti o proplacení. Rok podání ŽOP je však rokem, kdy byl projekt realizován, tzv. rokem t_0 . Od tohoto roku se proto počítá vliv investice na podnikové hospodaření. V agregovaném souboru nebyla tato skutečnost reflektována. Výsledný vývoj HPH za každé (pod)opatření tak kombinoval hodnoty indikátorů u podniků, které dokončily projekty v různých letech. Nejčastěji došlo ke kombinaci HPH podniků s ročním fázovým zpožděním. Byly tak například zkombinovány hodnoty podniků, které se nacházely ve fázi t_0 a t_1 . Vzhledem k tomu, že podniků, které podaly ŽOP v roce 2007, bylo málo, ke kombinaci hodnot za podniky s rozdílem dvou let v realizaci projektu došlo pouze v malé míře.

Evaluátor proto pracoval s druhou podobou souboru, v němž byla dostupná individuální data ke každému subjektu. Evaluátor doplnil rok podání žádosti o proplacení a rozdělil základní soubor v každém (pod)opatření do podmnožin podle roků, kdy byla žádost o proplacení podána (2007, 2008 a 2009). Účelem bylo získat časovou řadu s identifikací změny HPH v jednotlivých letech po realizaci projektu.

U souboru pro střednědobé hodnocení byly k dispozici u subjektů, které podaly žádost o proplacení v roce 2007, hodnoty za roky t_0 až t_2 . Podobně u subjektů, které podaly žádost o proplacení v roce 2008, jsou dostupné hodnoty za roky t_{-1} až t_1 . Nakonec u subjektů, které podaly žádost o proplacení v roce 2009, jsou k dispozici hodnoty za roky t_{-2} až t_0 .

Druhá podoba souboru s individuálními daty představovala další čtyři omezení:

1. V některých případech nebyly hodnoty vyplněny, a to hlavně za rok 2009.
2. V některých případech došlo k evidentním záměnám v řádech (hodnoty byly vyplněny v tisících Kč, přestože měly být vyplněny v Kč).
3. V některých případech byla HPH na základě sebraných dat vypočtena nesprávně.
4. Nebyla dostupná data o počtu zaměstnanců, na jejichž základě by evaluátor mohl vypočítat vývoj produktivity práce.

Evaluátor vyřešil první dva problémy očištěním souboru o subjekty s nevyplněnými hodnotami a opravou řádů v odůvodněných případech. Třetí problém evaluátor vyřešil opakováním výpočtu HPH ze sesbíraných dat. Čtvrtý problém byl vyřešen použitím dat z ČSÚ.

B) Data ČSÚ

Evaluátor potřeboval využít data z externích databází, a to minimálně pro sestavení srovnávacích skupin za účelem kontrafaktuální analýzy. Spolupráce s ČSÚ byla naprosto klíčová pro všechna opatření. Spolupráce s FADN byla důležitá pro prohloubení hodnocení opatření 121, kde mohla poskytnout údaje potřebné pro hodnocení podle sektorového zaměření výroby, umístění (LFA, non LFA), a pro opatření 311, kde by umožnila výpočet nezemědělské HPH. Data z databáze FADN nebyla nicméně pro účely střednědobého hodnocení k dispozici.

Evaluátor navázal spolupráci s ČSÚ, díky níž byl schopen získat agregovaná data za vzorky podpořených podniků (v rozdělení podle opatření a podle roku realizace projektu, t_0). Podle základních charakteristik (čtyřmístná CZ-NACE, velikost podniku, právní forma) pak byly ke vzorkům podpořených podniků nalezeny páry, z nichž byly sestaveny srovnávací skupiny. V datech ČSÚ byly dostupné i údaje o počtu zaměstnanců (ve fyzických osobách a přepočtených na plný pracovní úvazek), což umožnilo vypočítat produktivitu práce.

Vzhledem k větší věrohodnosti dat z ČSÚ a dostupnosti indikátorů pro výpočet produktivity práce se evaluátor rozhodl pracovat pouze s daty ČSÚ za podpořené podniky v případech, kdy díky nim získal větší velikost vzorků podpořených podniků (opatření 121, 122, 123 – I.1.3.1 a 125 – I.1.2.3). Mikrodata MZe byla u podpořených podniků využita pro hodnocení opatření 112, 113, 123 (I.1.2.2), 311, 312 a 313. U srovnávacích skupin vycházel evaluátor výhradně z dat ČSÚ.

V případě použití dat z ČSÚ je nutné upozornit na jedno omezení. Data jsou totiž k dispozici za větší subjekty. Nicméně, data byla pro podpořené subjekty v některých

případech dostupná již při velikosti 10 až 19 zaměstnanců a ve větší míře pro subjekty v intervalu 20 až 24 zaměstnanců a 25 až 49 zaměstnanců. Pro větší subjekty byla data dostupná prakticky vždy. Data za menší subjekty nemohla být doplněna z mikrodát MZe, protože k těmto subjektům nebylo možné najít páry do srovnávací skupiny. Omezení na větší subjekty se však nejeví jako zásadní z těchto důvodů:

- Jsou pokryty subjekty, které v dané skupině podpořených mají největší váhu. Zahrnutí menších subjektů by tak sice pomohlo pro vytvoření reprezentativnějšího vzorku, nicméně neovlivnilo by výrazným způsobem agregování hodnoty indikátorů za celou skupinu.
- Ke každé skupině podpořených podniků byla sestavena ekvivalentní srovnávací skupina, která umožnila kontrafaktuální analýzu podobných podniků.

Omezení analýzy na sledování změny mezi rokem 2008 (t_0) a 2009 (t_1)

Pouze velmi malý počet projektů byl realizován v roce 2007. Na tak omezeném souboru nebylo možné sledovat změny. Dostatečně velké soubory projektů u všech (pod)opatření tvoří projekty realizované v roce 2008, což je pro subjekty, které je realizovaly, rok t_0 . Dopad investice podpořené z PRV se dá vysledovat pouze u této skupiny, a to porovnáním jejích ekonomických ukazatelů v roce 2008 (t_0) a 2009 (t_1). Analýza je ve většině případů (s výjimkou opatření 113 a 123 – I.1.2.2) kontrafaktuální. To znamená, že trend vývoje mezi roky 2008 a 2009 je u podpořených podniků porovnán s trendem vývoje u srovnávací skupiny podobných podniků.

Výjimkou je opatření 112 Mladí začínající zemědělci, kde dostatečné množství podniků získalo podporu v podobě první zálohové platby již v roce 2007. U těchto podniků lze odůvodněně očekávat vliv této zálohové platby na hospodaření v roce 2008. V tomto případě je proto sledována změna mezi roky 2007 (t_0) a 2009 (t_2).

Dynamika normované HPH

Hrubá přidaná hodnota (HPH), definovaná jako rozdíl mezi **výkony (V)** a **výkonovou spotřebou (VS)**, je jedním ze základních parametrů účetního zdraví či naopak potíží podniku. Představuje v podstatě hodnotu, která podniku zůstane po zaplacení “externích” nákladů – (i) spotřeby materiálu a energie a (ii) služeb. Jinými slovy, jde o zůstatek, který je rozdělen mezi interní “stakeholdery”: pracovní sílu, reinvestice, případně zisk.¹

$$HPH = V - VS$$

¹ Protože HPH je očištěna od marže z prodeje zboží, „podnik“ označuje tu část společnosti, která se zabývá výrobou vlastních výrobků či služeb.

HPH považuje evaluátor za základní parametr **účetního** zdraví. Z tohoto ukazatele se může pouze nepřímo usuzovat na zdraví finanční, resp. na získaný tržní podíl. Tím, že je ukazatel postaven na výkonech, nenese informaci o úspěšnosti výrobků či služeb na trhu. Naopak předpokládá, že hodnota produkce odpovídá jejímu nacenění. Jinými slovy, předpokládá, že všechny výkony podnik bude schopen na trhu zpeněžit. Stejně jako účetní zisk tento ukazatel nadhodnocuje situaci podniku, který má potíže s odbytem. To je ve sledovaném období vysoce relevantní, neboť v době ekonomické kontrakce jsou potíže s odbytem častým jevem.

Tento ukazatel ukazuje na finanční zdraví či tržní podíl nepřímo do té míry, do které je management podniku obezřetný a reguluje stav zásob. Potíže s odbytem se v HPH ukážou prostřednictvím snížení či zastavení výroby, tedy v redukci výkonů. Pokud podnik místo na trh vyrábí ve stejné intenzitě na sklad, není z hlediska HPH od tržně úspěšného podniku rozeznatelný. Taková situace je z krátkodobého hlediska představitelná, z dlouhodobého hlediska však vede k zániku podniku. Evaluátor se pohybuje v první variantě, krátkodobém hledisku, neboť sleduje změny v podnikové ekonomice mezi lety 2008 a 2009.

Normovaná HPH

Hrubá přidaná hodnota tedy vyjadřuje objem hodnoty, který podniku zůstane po zaplacení výkonové spotřeby – materiálu, energií a služeb. Tento ukazatel nám však neposkytuje informaci, jak si podnik stojí. Jistě je na tom lépe podnik, který má pouze poloviční HPH, avšak vyplácí pouze čtvrtinový objem osobních nákladů.

$$NHPH = \frac{HPH}{\text{osobnínáklady}}$$

Proto je vhodné zavést poměrový ukazatel **normovaná hrubá přidaná hodnota (NHPH)**. Tento ukazatel vyjadřuje HPH na jednu peněžní jednotku osobních nákladů. Podnik, jehož $NHPH = 1$, je po zaplacení materiálu, energií a služeb (za předpokladu zpeněžení celé produkce) schopen zaplatit právě pouze veškeré osobní náklady. Nezbyvá mu již žádný prostor na investice či vyplácení zisku. Podnik, jehož $NHPH < 1$, není schopen zaplatit ani své osobní náklady. Nejlépe je na tom podnik, jehož $NHPH > 1$. Jeho kalkulace je nastavena tak, že po zaplacení přímých výrobních nákladů stále operuje v černých číslech (podnik je nad svým dlouhodobým break-even pointem).

H₀: Neutrální reakce

V čase se HPH i NHPH pochopitelně mění. Následující schéma ukazuje dekonstrukci NHPH, která byla popsána v předchozí části. Protože je sledována reakce podniků v letech 2008 a 2009, kdy byl dopad hospodářské krize nejsilnější, je třeba si uvědomit, že

vývoj (N)HPH nebude ovlivňovat pouze výkonová spotřeba (resp. osobní náklady), ale také druhá větev HPH, Výkony.

Základní otázka zní: Jak ovlivní změna výkonů vývoj HPH a NHPH? Nulová hypotéza odpovídá **neutrální reakci** podniku. Podnik v případě neutrální reakce vůbec nezmění svoji lineární **produkční funkci**.² Pokles výkonů v tomto případě doprovází přímo úměrný pokles výkonové spotřeby a přímo úměrný pokles osobních nákladů (snížení mezd nebo propouštění). Pokud přijmeme předpoklad, že výkonová spotřeba má v zásadě povahu variabilních nákladů, je neutrální reakce této části nákladů automatická. Vzhledem ke zvláštní povaze výrobního faktoru práce i trhu práce je situace v případě mezd komplikovanější. Proto v následující tabulce uvažujeme dvě varianty reakce mezd.

Tabulka Neutrální reakce výkonové spotřeby (dvě varianty reakce mezd)

	2008	2009	Δ
Výkony (V)	100	90	-10%
Výkonová spotřeba (VS)	60	54	-10%
HPH = V – VS	40	36	-10%
1. Neutrální mzdová flexibilita			
Osobní náklady	25	22,5	-10%
NHPH	1,6	1,6	0%
2. Strnulý objem mezd			
Osobní náklady	25	25	0%
NHPH	1,6	1,44	-10%

V hypotetickém případě klesly výkony (tedy produkce) o 10 %, tedy ze 100 na 90. Neutrální reakce podniku v oblasti výkonové spotřeby znamená, že výkonová spotřeba klesne také o 10 %. Je zřejmé, že podnik je neutrální v tom, že pouze pasivně sleduje svoji produkční funkci. Při poklesu výroby sníží nemzdové vstupy přesně o tolik, aby v rámci původní produkční funkce vyrobil právě daný nižší objem produkce. V případě lineární produkční funkce tedy sníží své nemzdové vstupy rovněž o 10 %.

Jaká je při neutrální reakci dynamika HPH? Protože $HPH = V - VS$, při 10 % poklesu V a VS musí neutrální HPH klesnout rovněž o 10 %. Nyní je možné ještě posoudit, jaká je dynamika NHPH. Pokud je podnik "jednotkově" flexibilní i v případě osobních nákladů a sníží mzdy o stejnou proporcii jako výkony, NHPH zůstává konstantní. Zde se projevuje výhoda znormování HPH.

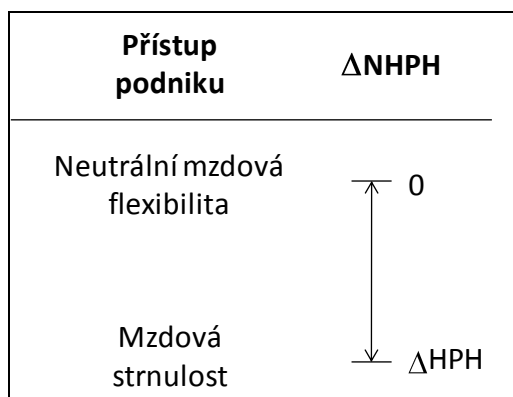
Pokud je naopak podnik mzdově zcela strnulý a osobní náklady zůstanou na absolutní původní výši (žádné propouštění ani snižování mezd), NHPH klesne právě o 10 %. To

² Pro jednoduchost předpokládáme lineární produkční funkci.

plyne z prostého faktu, že $NHPH = HPH / \text{Osobní náklady (konst)}$. Jinými slovy, pokud se například v době ekonomické kontrakce HPH snižuje, změna NHPH se pohybuje mezi 0 a hodnotou ΔHPH v závislosti na tom, nakolik je podnik **mzdově flexibilní** – nakolik je schopen svůj prostor charakterizovaný NHPH „bránit“ redukcí osobních nákladů.

Schéma

Pokles výkonů a osobní náklady

Neutrálně mzdově flexibilní je podnik v případě, že na 10 % pokles výkonů reaguje stejně jako v případě výkonové spotřeby: 10 % snížením objemu mezd, dosaženým buď redukcí výše mezd, nebo propuštěním množství pracovníků odpovídajícím 10 % z celkového objemu mezd, nebo kombinací těchto přístupů. V tom případě se klíčový ukazatel NHPH nezmění, protože obě strany zlomku $HPH / \text{Osobní náklady}$ poklesnou stejným poměrem. Vznikne symetrický podnik, pouze zmenšený o 10 %.

Dvě cesty

Nulová hypotéza neutrální reakce je samozřejmě teoretickým konstruktem. Podniky mohou na pokles výkonů reagovat různě. Protože pokles NHPH znamená zavírání nůžek a klesání k break-even point, předpokladem je, že racionální podnik se bude tomuto vývoji bránit. Pokud se v tuto chvíli přijme vývoj výkonů jako daný externím prostředím a vzhledem k předpokládané plné variabilitě výkonové spotřeby je předpokládána neutrální reakce této proměnné, má podnik pouze dvě cesty, jak status quo své NHPH bránit:

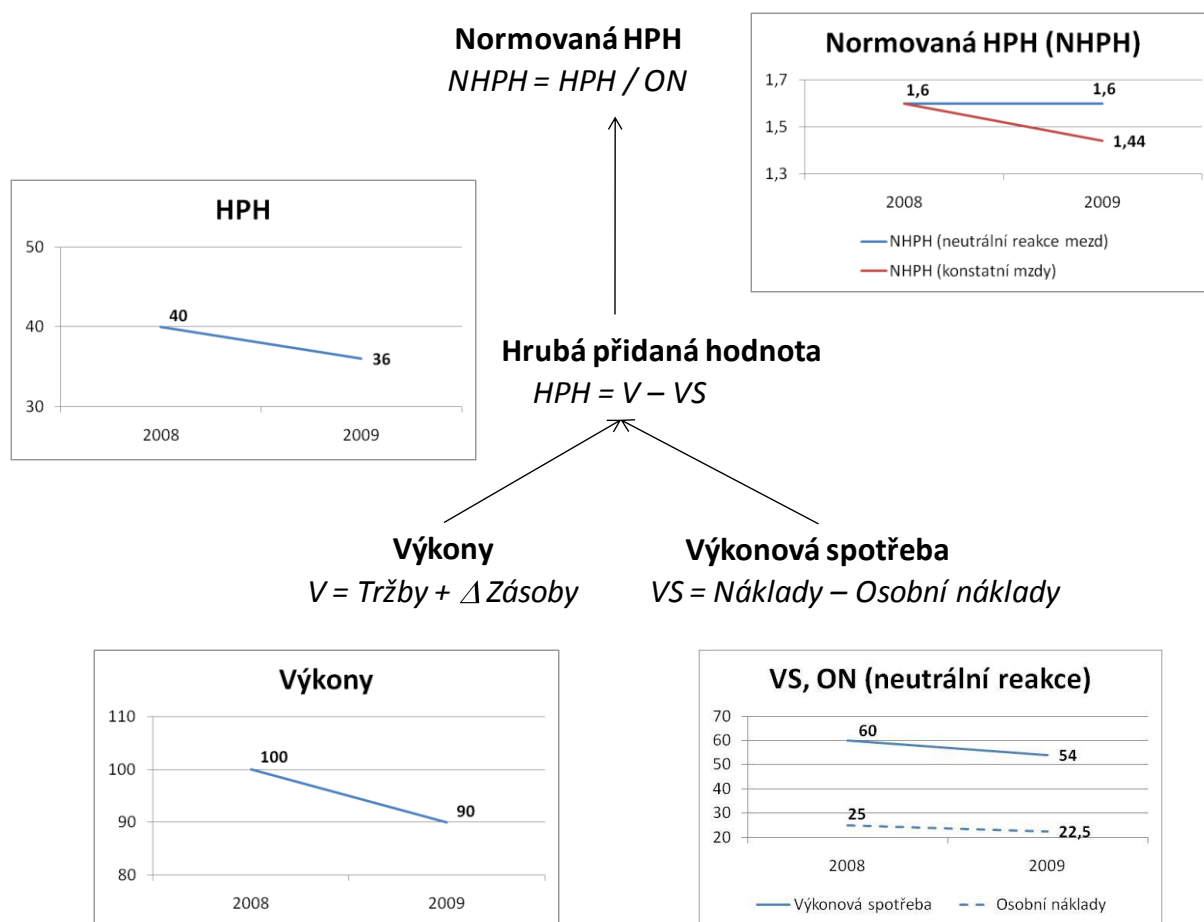
1. Snížení **osobních nákladů** v rozsahu neutrální mzdové flexibility.
2. Snížení **výkonové spotřeby** v rozsahu větším než neutrálním tak, aby úspora na straně VS vyrovнала nedostatečnou reakci osobních nákladů.

Zatímco v případě (1.) se podnik pohybuje po svahu své produkční funkce směrem k počátku, přístup (2.) znamená zásadní změnu – dochází ke **změně produkční funkce**. Dochází jinými slovy k restrukturalizaci, tedy k tomu, co je považováno za hlavní přínos ekonomických poklesů. Pokud je restrukturalizace natolik úspěšná, že snížení výkonové spotřeby více než vyváží strnulé mzdy, může NHPH dokonce vzrůst.

Případ (2.) zároveň mnohem více odpovídá cílům politiky zaměstnanosti. Strnulost mezd může být pouze zdánlivá v případě, že se technologie podniku přemění na více labor-intensive. Lidská práce je pro podnik po změně produkční funkce cennější, protože podnik při větším využití práce ještě více ušetří na výkonové spotřebě. To ukazuje především na použití více kvalifikované práce, kdy osobní náklady mohou zůstat konstantní při klesajícím počtu zaměstnanců, přičemž roste produktivita práce.

Schéma

Dekonstrukce NHPH

Produktivita práce

Důležitým ukazatelem zlepšování technologie a know-how je produktivita zaměstnanců, počítaná jako HPH na plný pracovní úvazek. Při makroekonomických analýzách je růst produktivity vždy konfrontován s růstem mezd (osobních nákladů), protože růst produktivity doprovobený ještě vyšším nárůstem mezd zvyšuje podíl osobních nákladů na hrubé přidané hodnotě.

$$\frac{\text{Produktivita práce}}{\text{Osobní náklady / úvazek}} = \frac{\frac{HPH}{\text{Počet plných úvazků}}}{\frac{\text{Osobní náklady}}{\text{Počet plných úvazků}}} = \frac{HPH}{\text{Osobní náklady}} = NHPH$$

I cesta konfrontace produktivity práce a osobních nákladů vede k ukazateli normovaná hrubá přidaná hodnota (NHPH). Pokud růst osobních nákladů předstihne růst produktivity, na osobní náklady připadne více než kolik činí růst hodnoty vytvořené produkčním faktorem práce. Prostor pro další využití hrubé přidané hodnoty se zmenšuje se zmenšující se NHPH.